

Hänvisning

Ålands lagting
Självstyrelsepolitiska nämnden

Ärende
Redogörelse enligt 32 § LO för
tiden 1.11.1992 - 31.10.1993

Landskapsstyrelsen överlämnar härmed den i 32 § landstingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningenliga rättigheter.

I. Kansliavdelningen

Nya självstyrelselagen för Åland.

Den nya självstyrelselagen (ÅFS 71/91) och lagen om ändring av lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet trädde i kraft den 1 januari 1993.

Landskapsstyrelsen påtalade redan i föregående års berättelse inför självstyrelsepolitiska nämnden de särskilda tolkningstvister som ingick i den nya lagen, såsom rätten till televisionslicensavgifterna, skyldigheten att stöda handelssjöfarten och sättet för det årliga förskottets ("klumpsumman") erläggande.

Under perioden har förstnämnda två tvister avgjorts av högsta domstolen.

I sitt utlåtande 17.8.1993 över den av lagtinget antagna landskapslagen om rundradioverksamhet, ansåg högsta domstolen att televisionslicensavgifterna är en landskapsbehörighet, och i sitt utslag 29.6.1993 föreskrev samma domstol att riket primärt är ansvarig för kostnaderna för handelssjöfarten, dock så att även landskapet har behörighet att främja handelssjöfarten.

Postadress:	Telefon:	Telefax:	Telex:
Postbox 60	(928-) 25 000	(928-) 19 155	Alst 63170
22101 MARIEHAMN			

Tjänstebrev bör ställas till Ålands landskapsstyrelse, inte till enskild tjänsteman.

Radio och television

Landskapsstyrelsen och Rundradion överenskom vid ett gemensamt möte 27.9.1993 att Rundradion, mot tillhandahållande av tidigare tv- och radioutbud över Åland, skulle erhålla 1993-års licensavgifterna, med avdrag för uppbördskostnaderna, landskapets andel av radiohushyran och de rikssvenska STIM-ersättningarna.

Vid ett möte 30.11.1993 enades parterna om dels ett enahanda arrangemang för tiden 1.1-30.6.1994 och dels att landskapsstyrelsen under denna tidsperiod skall låta utreda anskaffandet av ett landskapsägt distributionsnät för rundradioverksamhet.

Åland icke-befästade och neutralisering

I 1992-års budget anslogs stipendiemedel för forskningsarbete kring 1921-års konvention om Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering; främst finska krigsfartygs rättigheter på åländska vatten under fredstid.

Forskaren jur.kand. Niklas Fagerlund, som erhöll berört stipendium i oktober 1992, överlämnade i månadsskiftet september-oktober 1993 sitt forskningsarbete om "Den korrekta innebörden av uttrycket "temporärt förankra i de till öarna hörande vatten" i artikel 4 st. 2 b) Ålandskonventionen".

Dokumentet har tillställts självstyrelsepolitiska nämnden medelst landskapsstyrelsens särskilda beslut 7.10.1993 (nr Ka1 132).

Under tiden 1.11.1992-31.10.1993 hade Åland 37 besök av finska militära fartyg och en 3-dagars övningsoperation av finska flygstridskrafterna, i enlighet med bilaga 1.

Landskapsstyrelsen tvingas till denna del konstatera att antalet besök stigit i förhållande till tidigare perioders 29 besök (år 1992) och 21 besök (år 1991), men att fartygen som regel har respekterat regeln om att till Åland inkommet fartyg skall lämna åländska vatten senast påföljande dag.

Ålands demilitariserade och neutraliserade status har även under denna period varit föremål för en offentlig debatt, främst i olika medier.

Enligt landskapsstyrelsens bedömning har denna debatt och de politiska uttalanden som debatten framtvingat, snarare förstärkt än försvagat Ålands demilitariserade status.

Gränsbevakningen, sjöbevakningen

Vid det årliga sammanträffandet mellan företrädare för gränsbevakningen och självstyrelsemyndigheterna 27.10.1993 vid Saltviks sjöbevakningsstation diskuterades bland annat gränsbevakningsväsendets framtida verksamhet och mål-sättningar på Åland.

Parallellt med den fortsatta centraliseringen avser gränsbevakningen bygga ut ett teknisk-optisk övervakningssystem i skärgården (videokamera-övervakning).

Från och med år 1995 kommer endast stationerna i Mariehamn och Kökar att vara bemannade dygnet runt.

Planerade större investeringar utgörs av Lotsbergsprojektet år 1995 samt stationsbyggnader i Långnäs år 1997 och i Eckerö år 1998.

Medelst riksförordning, med giltighet också på Åland, har gränsbevakningen ålagts att under år 1994 successivt överta ansvaret för passkontrollen i bland annat de åländska hamnarna.

Under agendapunkten om Ålands landskapsstyrelses synpunkter på sjöbevakningsverksamheten på Åland, framförde självstyrelsens företrädare, förutom övrigt, vikten av ett framtida nära samarbete mellan sjöbevakning och polis, framförallt i skärgården.

Skriftväxlingsspråket

Statsmyndigheternas skyldighet att använda svenska som skriftväxlingsspråk vid kontakterna med landskapets myndigheter har som regel iakttagits även under denna redogörelseperiod.

Landskapsstyrelsen har däremot under redogörelseperioden varseblivit att alltfler handlingar, främst utkast till internationella överenskommelser och till dessa anslutande dokument, tillhandahålls landskapsstyrelsen i engelsk språkdräkt.

Östersjösamarbetet

Inom ö-samarbetet Bornholm-Gotland och Åland har inom de tre samarbetsområdena småskalig industri, turismen och internationella frågor arbetet koncentrerats kring erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring.

Därutöver har inom området för småskalig industri tyngdpunkten för samarbetet lagts på gemensamma kvalitetsförbättrande åtgärder i företagen, samarbete och erfarenhetsutbyte rörande alternativ energi och kontaktutbyte gällande kvinnligt nätverk ur företags- och EG-perspektiv.

Inom samarbetsområdet för turismen pågår ett utrednings-, utvecklings- och marknadsförings-samarbete. Bl.a. har en marknadsundersökning i Mälardalen tagits fram samt ett gemensamt filmprojekt påbörjats. Miljöfrågor diskuteras även i detta sammanhang.

Kontakter har även etablerats med andra öar i Östersjön.

Inom ramen för Östersjörådet hölls den 7-8 oktober 1993 i Stavanger ett subregionalt möte varvid bl.a. beslöts att utvidga det subregionala samarbetet i syfte att främja demokrati och ekonomisk utveckling. Vidare underströks vikten av nätverk på alla nivåer i syfte att uppnå samarbete i Östersjöregionen samt vikten av att kvinnor finns representerade i det framtida samarbetet.

Nästa möte kommer att äga rum i Schleswig-Holstein under år 1994.

II. Näringsavdelningen (och kansliavdelningen)

Europaintegrationen

Landskapsstyrelsen har under perioden vidtagit fortsatta förberedelser inför Finlands förhandlingar med EG om ett medlemskap i Europeiska Unionen för Ålands del. I en med riket gemensam arbetsgrupp har de målsättningar landskapsstyrelse och lagting behandlat i samband med landskapsstyrelsens s.k. EG-meddelanden till landstinget (Lt-Ls meddelande nr 2 och 3, 1991-1992 formulerats i ett särskilt protokoll att anslutas till det tillträdesfördrag varmed Finlands m.fl. EFTA-staters anslutning till unionen skall regleras. Därtill avser Finlands regering att förelägga

EG-sidan en ensidig deklaration vari Finland ger uttryck för de särskilda element på vilka Ålands särställning bygger. De första inledande samtalen med EG-sidan rörande Åland påbörjades den 5 november 1993. EG-förhandlingarna beräknas för Finlands, och därmed för Ålands del, att bli slutförda under första halvåret 1994.

De avtalslutande parterna tvingades till följd av det negativa utfallet av en folkomröstning rörande EES-avtalet i Schweiz den 6 december 1993 att utforma ett tilläggsprotokoll enligt vilket EES-avtalet sätts i kraft utan Schweiz. Efter en ny ratificeringsomgång bland de återstående 20 avtalsparterna, beräknas EES-avtalets nya ikraftträdelsepunkt till 1 januari 1994. Lagtinget gav sitt erforderliga bifall till tilläggsprotokollet den 31 maj 1993.

III. Lagberedningen

Under den tidsperiod som berättelsen omspanner inbegärde utrikesministeriet landskapsstyrelsens syn på hur konventionen om utlänningars deltagande i det offentliga livet på lokal nivå (Convention on the Participation of Foreigners in Public Life at Local Level) förhåller sig till den nya självstyrelselagen och till landskapslagsstiftningen.

Landskapsstyrelsen meddelade i sitt utlåtande bl.a. att den nya självstyrelselagen är utformad så att inte vare sig lagtinget eller riksdagen ensam kan anta den lagstiftning som förutsätts för att Finland skall kunna ansluta sig till konventionen utan ett territoriellt förbehåll för Åland eller ett förbehåll för tillämpningen av kap. c i konventionen (rösträtt och valbarhet).

Landskapsstyrelsen meddelade även ministeriet att landskapsstyrelsen bedömde att konventionen inte var tillämplig på val till Ålands lagting.

I utlåtandet meddelade landskapsstyrelsen slutligen att landskapsstyrelsen inte har några invändningar mot att en ändring i ifrågavarande avseende av den nya självstyrelselagen aktualiseras och görs till föremål för behandling. Förutom en ändring av lagens 67 § anförde landskapsstyrelsen att i ett sådant sammanhang även en ändring av lagens 2 kap. (6-8 §§) om att avskaffa kravet på finskt medborgarskap för erhållande och innehav av åländsk hembygdsrätt måste övervägas. Orsaken härtill är att en sådan nyordning bör anses stå väl i överensstämmelse med de principer som framgår av Art 4 och 126 i EES-avtalet liksom även med de principer som allmänt gäller med tanke på europaintegrationen.

Utrikesministeriet föredrog att en territoriell avvikelse beträffande Åland skulle göras och tillställde landskapsstyrelsen en förfrågan om landskapsstyrelsen hade någonting att anmärka mot ett sådant förfarande. Landskapsstyrelsen meddelade härvid att det planerade förfarandet godtogs.

IV. Ekonomiska sekretariatet (Ålands statistik- och utredningsbyrå)

Landskapsstatistiken

Enligt den nya självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörigheten i fråga om statistik om förhållandena i landskapet. Behovet av mångsidig information har ökat genom den större ekonomiska självstyrelsen. Eftersom den gällande lagstiftningen om statistikframställningen som enligt självstyrelselagens 71 § tillämpas i landskapet är splittrad och oklar, har landskapsstyrelsen gjort en framställning till lagtinget om en statistiklag för landskapet. Lagförslaget reglerar insamlandet av officiell statistik om förhållandena i landskapet och möjliggör att statistiken på ett ändamålsenligt sätt anpassas till förhållandena på Åland. Statistiken kan fås mer aktuell och blir mindre beroende av den statistikproduktion som bedrivs av statliga myndigheter.

I självstyrelselagen betonas även skyldigheten för rikets och landskapets statistikmyndigheter att samarbeta vid insamlandet av uppgifter för statistik för att undvika onödigt dubbelarbete. Ett permanent samarbetsorgan mellan Statistikcentralen och ekonomiska sekretariatet har därför tillsatts.

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

Kanslichef

Peter Lindbäck

DNr Ka1-31-94-19

Finska flottans närvaro på åländska vatten under tiden 1.11.1992-31.10.1993.

Meddelande	Fartyg	Närvarotid
3.3.1993	Robotfartyg Naantali	3.3.1993
	Robotfartyg Naantali	5.3.1993
23.3.1993	Förbindelsefartyg Valas	6-7.4.1993
25.3.1993	Robotbåt Rauma	28-29.3.1993
5.4.1993	Robotbåt Porvoo	6.4.1993
6.4.1993	Underhållsfartyg Valas	6.4.1993
13.4.1993	Robotbåt Rauma	13-14.4.1993
16.4.1993	Minfartyg Uusimaa	22.4.1993
2.5.1993	Bevakningsfartygen	
	Rihtniemi	4-5.5.1993
	Rymättylä	5-6.5.1993
18.5.1993	Kanonbåt Karjala	19-20.5.1993
	Robotbåt Oulu	19-20.5.1993
	Kanonbåt Karjala	20-21.5.1993
	Robotbåt Turku	20-21.5.1993
24.5.1993	Minfartyg Pansio	19-20.6.1993
	(postrodden)	
8.7.1993	Kanonfartyg Turunmaa	12-13.7.1993
	Missilfartyg Tyrsky	12-13.7.1993
	Missilfartyg Tuisku	13-14.7.1993
	Kommandobåt Syöksy	13-14.7.1993
9.7.1993	Minfartyg Hämeenmaa	14-15.7.1993
	Kommandobåt Viiri	14-15.7.1993
	Minsvepare Kuha 25	15-16.7.1993
	Minsvepare Kuha 26	15.7.1993
12.7.1993	Bevakningsfartygen	
	Rihtniemi	20-21.7.1993
	Rymättylä	21-22.7.1993
	Rihtniemi	3-4.8.1993
12.7.1993	Minfartyg Hämeenmaa	14-15.7.1993
2.8.1993	Bevakningsfartyg	
	Rihtniemi	3-4.8.1993
17.8.1993	Övervakningsfartyg	
	Kustaanmiekkä	18.8.1993
15.9.1993	Minfartyg Pohjanmaa	28.9.1993
(23.9.1993)	Missilfartyg Rauma	28-30.9.1993 x)
	Missilfartyg Raahe	29.9.1993

16.9.1993	Kommandobåt Viiri	22-23.9.1993
		(2)
Meddelande	Fartyg	Närvarotid
21.9.1993	Övervakningsfartyg Kustaanmiekka	23-24.9.1993
27.9.1993	Oljebekämpningsfartyg Hylje	genomförd och inspektion under tiden 18-21.10.1993
19.10.1993	Två krigsfartyg	20-21.10.1993

x) Missilfartyget Raumas besök föranledde en särskild skriftväxling kring den tillåtna vistelsetiden på åländska vatten

Flygstridskrafternas förhandsanmälda överflygningar

11.6.1993	Operativa flygningar	14-17.6.1993
-----------	----------------------	--------------

Till detta dokument bifogas identifieringsskisser över finska krigsfartyg.